

אור ההלכות

לקי

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליון חודש סיון
התשע"ד
גליון מס' 80

מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

התורה-דרך חיים

בהתנהגותנו, אם אנו מבקשים להיות בעלי לב טהור כאותם כרובים שפניהם פני תינוק ותינוקת, זכים מזוהמת היצירות, עלינו להיסמך ולהישען על התורה, כפי שנשמכים עליה הכרובים שמעל ארון ה'. מצוות התורה הן הן שמרוממות את האדם למעלת מלאך, ואז ורק אז, יזכו האיש והאשה ל"ופניהם איש אל אחיו".

אבי מורי זלה"ה ואימי שתחי' לאורך י"ט היו תמיד בבחינת "ופניהם איש אל אחיו", אף פעם לא ראיתי אותם מתנשקים או מתחבקים. מה כן ראיתי? לפעמים אמא עמדה והביטה באבי והוא הנהן בראשו בהבנה. תמיד היה תיאום ביניהם שנבע מ"ופניהם איש אל אחיו". לכרובים יש כנפיים, ללמדנו, כי כדי להקים משפחה יש להתרומם ולהתעלות. התורה היא זו שמרוממת את האדם אל על, לאחדות החברה והמשפחה, לתיאום, הבנה וכבוד בין בני הזוג, וכל זאת עשוי להביא את הפרט והכלל לשלמות.

מחות שמחת החג

ועדיין יש לשאול, מדוע יש לחגוג את קבלת ציווי התורה? קל להבין את החגיגות בארה"ב. לדוגמא, לרגל יום זכויות האדם, חברה שדוגלת בשוויון ושמה דגש על זכויות האדם. ברם, מדוע יש לחגוג את קבלת התורה? הרי די להתבונן בעשרת הדיברות ונמצא ציוויים מגבילים, צודקים אבל מגבילים, ולכאורה מדוע יש לחגוג את הגבלת החופש?

אלא טמון כאן מסר חשוב. כדי שזכויות אדם אכן יומשו ותיבנה חברה בריאה וצודקת, לא כדאי לנסח את הזכויות בלשון זכות, שהרי אז כל פרט בחברה ימהר לתבוע את זכותו האישית ועלולים להתגלע מאבקים בתוך החברה. לעומת זאת, כאשר זכויות האדם מנוסחים בלשון חובות כלפי הזולת, כגון: היזהר בכבוד חברך, החוקים מקבלים פן של ערך מוסרי, ולא פן תועלתני ואנוכי. וזו הסיבה שיש לחגוג את קבלת המצוות, שהרי קבלתם - לא רק שמביאה לשוויון ולצדק אלא גם להנחלתם כערכי מוסר נעלים.

היסטורית ולצינינה יום אחד בשנה בלבד.

תכלית התורה - אחדות לצד ייחודיות

חג שבועות נקרא עצרת - יום הקהל. מעמד זה טומן בחובו רעיון עמוק. כי זאת עלינו לדעת, מתן תורה כרוך באחדות מקבליה. ואם קיום מצוות התורה אינו מביא לאחדות - הוא אינו שווה מאומה. וזהו סימן מובהק שאין מקיימים את התורה כראוי, שהרי תכליתה ליצור אחדות וסולידריות חברתית תוך שמירה על ייחודיותו של כל פרט ופרט.

בתורה לא צוין חג שבועות כחג מתן תורה אלא כ"עצרת", התקהלות, וזאת כדי להדגיש את חשיבות האחדות. אם מקבלי התורה רבים ביניהם, זה סימן לחוסר ידיעת ה' ולחוסר ידיעת התורה. ומי שמקבל את התורה בריב ומדנים, מגלה כי למעשה אין לו כל עניין באמת בתורה ואין הוא הולך בדרכיה.

בפרשת במדבר מתוארת חניית ישראל במדבר, במרכז המחנה ארון ה', סביבו הכהנים והלוויים, ומכל רוח שלושה שבטים כשלכל שבט היה דגל ייחודי. התורה הייתה בארון, במרכז, מאחדת את כולם תוך שמירת ייחודיותו של כל אחד ואחד. לכל שבט מעלות וכישרונות ייחודיים: יש שנטו לעמל כפיים, יש למסחר, ולתעשייה, יש שנטו לשירה והגות, יש שנטו להוראה ולרוחניות ועוד. סוד התורה הוא באיחוד כל מגוון המעלות והכישרונות לעם שלם אחד.

הכרובים כמשל לאנושיות

מעל ארון הברית הונחה הכפורת ומעליה עמדו הכרובים. ללמדנו, שאם אנו מבקשים להיות מלאכיים

חג שבועות נזכר בתורה כיום הביכורים שבו מביאים את הביכורים ומקריבים את המנחה מן התבואה החדשה. חג זה חל בשישי בסיוון, היום שבו ניתנה התורה, ולכן חג שבועות הוא גם חג מתן תורה. אולם מדוע בספרות חז"ל חג זה נקרא "זמן מתן תורתנו", ואילו בתורה שבכתב נעדר מוטיב זה. ואכן יש משיבים, שהתורה נעלית כל כך, שלא יעלה על הדעת שיש לשמוח בקבלתה יום אחד בשנה בלבד, שהרי תורתנו תורת חיים ועלינו ללמדה ולהתנהג יום יום בהתאם לציוויה ואזהרותיה.

יום אחד פגשתי אדם שאמר לי שעולמו נהרס בגלל שעבר על שני לאווין: לא תקום ולא תטור. הוא סיפר שישב יחד עם חברים ואחד מהם העליבו לפני כולם. למרות האיסור, הוא שמר לו איבה וביקש לנקום בו. עברו הימים והוא הזדמן לאירוע יחד עם אותו חבר שהעליבו ובמהלך האירוע הוא נקם בחברו והעליבו ברבים. דא עקא, לאחר האירוע, בני הנעלב תקפו את המעליב שנקם והכוהו נמרצות. וכתוצאה מכך נפצע עד שנאלץ לעזוב את מקום עבודתו מחוסר יכולת לתפקד. ברם, הנעלב האחרון לא הסתפק בזה, הוא שלח מכתב אנונימי שבו נטען שאשתו בוגדת בו, והלה חשד באשתו. החשדנות הלכה וגברה עד שהביאה לגירושין. כך שהנעלב נקם וספג את הייסורים הללו מבין שהכל נבע כתוצאה מאותו רצון שלילי לנטור ולנקום.

אמרתי לאותו אדם שהוא שכח ציווי חשוב: "הוכח תוכיח את עמיתך". היה עליו לשאול את זה שהעליבו בזמן מתאים: "מדוע שפכת את דמי ברבים?". כך שאותו אדם היה עשוי להתחרט ולהתנצל בפני כולם על שהעליבו. בדרך זו, אין נטירה ונקמה, אדרבה, יש פתח לשיקום יחסי החברות. הדרך האחרת, שהתורה הזהירה ממנה, הביאה לחורבן ביתו. ללמדנו, כי תורתנו תורת חיים ועלינו ללמדה ולשונה יום יום כדי שנצליח לאמץ את אורחותיה ולזכות לחיים מאושרים וטובים. ולפיכך אין להתייחס לקבלת התורה כעובדה

המרכז העולמי
למשפט התורה

בית מדרש לדיני
ממונות

מכון מש"ה
לחקר משנת
הרמב"ם

מכון תורני
לחקר מנהגי
העדות בישראל

שיעורי תורה
תלמוד תורה
ויכולל אברכים

שבטות עיון
וירחי כלה

מפעלים לטיפוח
אהבת ישראל
וארצו

קרנות מחקר
עידוד וחסד

ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכרו של
מו"ר עזרי גיאת נע"ג
תנצב"ה

נדבת הבן חיים והבנות
ברכה עפרי ויהודית כרמי

חידושים וחיים בתרגום רב סעדיה גאון למגילת רות

ממנה. רס"ג תרגם: שש 'אצואע', דהיינו צורת הריבוי של 'צאע', יחידת נפח של 1512 מ"ל לערך. מכאן עולה שכמות השעורים שהעניק בועז לרות עולה על 9 ליטר, שיעור המעיד על נדיבות לבו – כפי שביטא זאת רס"ג בתרגומו: שם עליה **בנדיבות**. הפרשן הקראי הנודע, יפת בן עלי, בן תקופתו של רס"ג מביא דעה קיצונית ולא סבירה שגורסת כי מדובר בשש 'זיבה', מידת נפח של 5.5 ליטר – כלומר בכמות כוללת של 33 ליטר! וברור לכולי עלמא שאי אפשר לצרור כמות גדולה כל כך במטפחת.

"ותבוא אל חמותה ותאמר מי את בתי ותגד לה את כל אשר עשה לה האיש" (שם ג טז). לאחר ששבה רות אל נעמי היא סיפרה לה את כל שאירע בגורן. גם כאן ניכרות היטב טביעות ידיו של הגאון בתרגומו: **פלמא** ג'את אלי חמאתהא, קאלת מא **פעלת** יא אבנתי, פאכ'ברתהא בג'מיע מא צנע להא אלרג'ל **מן אלכיר** [=וכאשר באה אל חמותה, אמרה מה עשית בתי, ותגד לה את כל ה**טובות** אשר עשה לה האיש]. את וי"ו ההיפוך תרגם הגאון בכל המקרא בעשרות צורות שונות; במקרה דנן בחר בתיאור זמן: 'ותבוא' – וכאשר באה או כיוון שבאה. את שאלת נעמי 'מי את' המיר רס"ג ב'מה עשית' – לפי העניין וההקשר כמתבקש. וכן פירש רבי יונה אבן ג'נאח בספר השורשים: 'מי' – ויש שהיא באה במקום 'מה' – כמו 'מי את בתי', כלומר, 'מה יש לך?' משום שהיא [=נעמי] אינה קוראת לה 'בתי' אלא לאחר שזיהתה אותה. באשר לתוספת של רס"ג

בסוף הפסוק 'מן אלכיר' [=את הטוב או הטובות], הרי רות משתבחת במעשי בועז תוך הדגשת או הבלטת החסד שעשה עמה. סגנון דומה לזה מצינו בתרגום רס"ג לפסוק: "ויספר פרעה להם את חלומו, ואין פותר אותם לפרעה" (בראשית מא, ח) – ולס יכון מן יפסרהא לה **לכיר** [=ולא היה מי שפתר לו אותם **לטובה**]. "ויצבט לה **קלי** ותאכל ותשבע ותותר" (שם ב, יד) – וכ'אין' להא **סויקא**, פאכלת מנה ושבעת ואבקת. לאחר שסעדה רות את לבה בפת שטבלה בחומץ, כמנהגם של בני תימן בימות החמה, הכין לה בועז 'קלי' – סויק. סויק הוא מין דייסה מחיטים או שעורים קלויים וכתושות שנהגו להמתיקה על ידי תמרים או דבש.

את המושג 'גואל' וכן את פעולת הגאולה תרגם הגאון בשני אופנים הלכוחים מתחום המשפט המוסלמי:

מְתוּלִי או וְלִי: "מגואלנו הוא" (שם ב, כ), "כי גואל אתה" (שם ג, ט), "והנה הגואל עובר" (שם ד, א). את ה'גואל' שאמור להיות מופקד על נכסיה של נעמי תרגם רס"ג במושג **מְתוּלִי או וְלִי** שמשמעו אפוטרופוס, נאמן או ממונה על יתום, על אישה או על קיום צוואה אצל המוסלמים.

תְּשַׁפֵּעַ, שְׁפִיעָה: "אם תגאל גאל" (שם ד, ד), "גאל לך אתה את גאולתי" (שם ד, ו), "על הגאולה" (שם ד, ז). פעולת הגאולה נתפרשה על ידי הגאון כמתן קדימות או עדיפות לאדם מסוים על פני זולתו בקניית מקרקעין או נכסים המוצעים למכירה.

חג השבועות הוא הזדמנות לעסוק בתפסיר רבנו סעדיה למגילת רות. בין שאר תרגומיו למקרא מצוי כיום התרגום הערבי לרות, דא עקא ייחוסו לרס"ג אינו מקובל על כלל החוקרים כיום. מכלל חמש מגילות שבמקרא, דווקא 'תפסיר' אסתר ואיכה – שאינו נקרא בציבור – ייחוסו לרס"ג הוא ודאי, ואילו זה של שיר השירים, רות וקהלת – שנקרא בשלושת הרגלים בציבור ברוב הוד והדר – ייחוסו לגאון עדיין לא הוכח. אליבא דבני תימן, 'תפסיר' כל חמש מגילות המצוי בידינו יצא מתחת ידי הגאון. להלן יובאו כמה הברקות וחידושים מתפסיר רבנו סעדיה למגילת רות, שאופייניים מאוד לתרגומו ותואמים שיטתו ואת סגנונו בתרגומיו השונים למקרא:

"ויאמר ה' המטפחת אשר עליך ואחזי בה ותאחז בה וימד שש **שעורים** וישת עליה ויבא העיר" (רות ג, טו). בסוף האירוע המתרחש בגורן, מעניק בועז לרות מנחת שעורים ולאחר מכן נפרד ממנה ושב אל העיר. כדרכו של רס"ג הוא מוסיף בתרגומו מילים על אלו שנזכרו בטקסט המקראי: "וימד שש שעורים, וישת עליה" – וכאל סתה' אצואע שעיר, וחמלהא בסכ'א [=הוא מדה שש **סאים** שעורים, ושם עליה **בנדיבות**]. ברור לכל שאין הכוונה שנתן לה ששה גרגרי שעורים ואף לא ששה גבעולי שעורים, כי אם כמות שניתן לשאתה במטפחת ואפשר להתקיים

ברכות לידידנו **דוד משה** ומשפחתו לרגל הולדת הבן. שתזכו לגדלו באושר, בריאות ונחת לתורה לחופה ולמעשים טובים

מערכת אור ההליכות

כוס תנחומין למשפחת סעדיה על הסתלקותו של ראש המשפחה **ר' סעדיה בן סאלם סעדיה ע"ה** איש תם וישר ירא א-להים וסר מרע מן השמים תנוחמו מערכת אור ההליכות

הננו משתתפים באבלו הכבד של חברנו **עו"ד אביחיל ארצי הי"ו** ומשפ' על פטירת האב ר' שמעון ארצי ע"ה ה' ינחם את האבלים נחמה שלמה ולא יוסיפו לדאבה עוד מערכת אור ההליכות

שהשמחה במעונם בשמועה ובבשורה טובה

לידידנו הרב ד"ר **אדיר דחוח הלוי** ונו"ב **הדר מנב"ת**

בהולדת הבת **עדי** שתחי' שתזכו לראותה אשת חיל בישראל מא' ועד ת', ותהא לכם לסימן כח ועידוד להעמיד דור ישרים מבורך לתפארת הסבים

רבי יוסף דחוח הלוי הי"ו לאוי"ט וידידנו רבי פעלים אנשי המעש **רבי אברהם ב"ר אהרון חמדי** הלוי הי"ו ונו"ב **אהובה מנב"ת**

המאחלים הליכות עם ישראל * מכון משה * אור ההליכות

אנו שמחים להודיע על קיום "ירחי כלה קיץ" בהשתתפות:

החיים ריצון ערדסר שלישי

רבה של קרית אונו, חבר מועצת הרה"ר לישראל ויו"ר הליכות עם ישראל

שיתקיים אי"ה מיום שלישי ועד מוצ"ש ב' - ו' באב תשע"ד (29/7-2/8/14) במלון לביא

המחיר ליחיד בחדר זוגי ל-5 ימי נופש

פנסיון מלא

חדרי הוד – 2080 ₪

חדרי עדן – 2190 ₪

חדרי הדר – 2250 ₪

ישתתפו רבנים ומרצים נוספים

תוכנית תורנית עשירה ומגוונת

בשר חלק בהכשר הרב מחפוד

משגיח צמוד

רחצה נפרדת

כולל כניסה לחמי טבריה

כולל טיול באזור הצפון

ניתן לשלם ב-3 תשלומים 1.6-1.7-1.8/14
לפרטים והרשמה: 03-5340819 03-5343655
הכתובת למשלוח: ת.ד. 211 קריית אונו 55100

חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדת (אבות ג, יז)

המשנה מציינת את מעלתם של ישראל בכך שנתן להם הקב"ה את תורתו שבה נברא העולם. אולם מדוע נקראת התורה "כלי חמדה"? מדוע שיחמור ויתאוהב אדם לכלי שדורש כל כך הרבה טיפולים? התורה דורשת קיומם של תרי"ג מצוות ואף שלא כולם נוגעות לכל אדם מישראל, כבר מנה הרמב"ם שישים מצוות שהן הכרחיות לכולם (סיכום מצוות העשה בספר המצוות). אם היה רב שדורש כל כך הרבה תשומת לב, הקפדה וטיפוח, היו נדרשים לו גם ביצועים מרשימים ויוצאי דופן כדי שאנשים יחמדו אותו ויסיכמו להשקיע עבורו את מיטב כספם. גם התורה היא כלי שמתערב בצורה כל כך משמעותית בכל תחום בחיינו. מה הם הדברים שהיא מעניקה לקניניה ובהם היא הופכת להיות "כלי חמדה"? משמעותה הפשוטה של המילה "תורה" מלמדת שהיא ספר שמורה את הדרך הנכונה, זו שבה ראוי לנו להלך בעולמו של הקב"ה. בעולם מורכב ומסוכן כל כך, שסוגי המזיקים שבו מורכבים ומגוונים, מורוסים וחיידקים קטלניים ועד תאונות ובני אדם מושחתים (= אף משמאלך ורובה מימין, ראה תהלים צא, ז), כלי שיוכל להציע מתכון להרחקת הנזקים ואולי אף השמדתם הוא מתנה גדולה מאוד. מודעות לאופיו המסוכן של עולמנו יכולה לחדד את הבנתנו לערכו העצום של מכשיר הנחיה שכזה.

תוכנה של התורה מתואם עם כל מרכיבי הבריאה בצורה מושלמת עד שקיום מצוותיה אמור להיות ההתנהגות הטבעית שפועלת בצורה הנכונה ביותר בעולם. הוראות הפעלה מהיצרן שאין צורך לשאול מה יצא לי מכל מצוה ומצוה (הקדמת הרמב"ם לפרק חלק), מדובר בהדרכות הפעלה נכונה של כל חלק במכונה האדירה של הבריאה שפועלת בצורה מתואמת ומושלמת, ורק בהפעלה קפדנית מובטח למשתמש שלא יופיעו סדקים במהלך חייו. לרבות מצוות התורה יש גם פירות, אלו הם רווחים נלווים שאדם מוצא במהלך חייו והם תוצאות המצוות שעשה. לדוגמה, מעשי החסד מפתחים בצורה טבעית תמיכה הדדית בקהילה והיא חוזרת ומסייעת גם ליוזמי המצוה כשיזדקקו בתורם לחיזוק כלכלי או רגשי. התקרבותו של האדם לקב"ה בעשיית המצוה מעניקה לו גם השגחה פרטית הדוקה יותר (כל עוד הוא עוסק במצוה), השגחה שמגינה מזיקים שונים ומשונים שקיימים בעולמנו (מורה הנבוכים ג, יז-יח). בנקודה זו ישנה הבחנה חשובה בדברי הרמב"ם. לדעתו השגחה זו מושגת במסגרת חוקי הטבע מבלי ששונות. יש אמנם שסברו שהשגחה פרטית עוקפת או שוברת את חוקי הטבע (רמב"ן, ויקרא כו, יא, ודווקא ליחיד סגולה), אולם לדעת הרמב"ם, אין צורך שהקב"ה ישנה את החוכמה הגדולה שהטביע בעולמו. במסגרת חוקי הטבע, נכללות אפשרויות רבות שהקב"ה השאיר כדי לנווט ולהשפיע בעולמו כרצונו. בשל השקפה זו הדגיש הרמב"ם את חשיבות שמירת הגוף גם לתלמידי חכמים, ואולי

מדוע איחרה התורה לבוא לעולם?

הכל, שאין בלתו, ורק אותו יש לעבוד. התהליך הוא מלמטה למעלה – האדם מתעלה ומגלה את א-להיו. אט אט הוא מגלה את מידותיו והנהגותיו שהטמיע בבריאה והוא מחקה אותן – נוהג בדרך החכמה והישר, בחסד ואמת. החיסרון בדרך זו הוא שכל אדם כאינדיבידואל חייב לעבור דרך ארוכה זו בעצמו. אדם לא יכול לצוות על חברו לעשות דבר מה, כל שהוא יכול זה לנסות ללמדו ולשכנעו שכן היא האמת, אבל כל עוד האחר לא הבין זאת מדעתו, לא ניתן לחייבו בזה. שונה הדבר כאשר מדובר בקולקטיב. כאשר ישנה אומה הנדרשת לעבוד את הקב"ה, לא ניתן לסמוך על כל אחד ואחד מבניה שיכיר את האמת ודרך הישר. הרי אומה מורכבת מרמות שונות של אנשים, בגילאים שונים, על כן, בימי משה, ולאחר שעם ישראל עמד תחת איום של שכחת ייעודו ותפקידו, שינה כביכול הקב"ה את האסטרטגיה. במקום לסמוך על הדרך שמלמטה למעלה, עשה הקב"ה את משה לשליחו וידר כביכול למעלה למטה כדי ללמד את כל האומה הנבחרת מהי האמת ומהי דרך הישר. זוהי התורה – הכלי שבאמצעותו מלמד הקב"ה את בני

האדם את האמיתות ואת המעשים הראויים הנגזרים מכך. אמנם, ייתכן שבעת מתן התורה, רוב העם לא יבין מדוע עליו להאמין בכך או לנהוג כך. אבל זהו רק מפני שרמת הכרתו נמוכה. כלל שיבין ויכיל, כאותם יחידים מעולים, הוא יראה כי ציווי התורה כולם צדיקים ומאוזנים, ומדריכים את האדם והחברה אל שלמותם. לפיכך, בינתיים, עליו לציות ולתורה, גם כשהוא אינו מבינה, ולהאמין בכל לבו שזוהי דרך הישר. נמצאת למד, שהתורה לא יכולה הייתה להינתן אלא עם ליתיה של אומה נבחרת בעולם. התורה היא חוק שניתן לכלל, לעם שלם שנדרש ללכת בעקבותיה. לשם כך היא ירדה מן השמים. אך כל עוד לא היה עם, לא היה בה צורך. אותם יחידים סגולה, ששוטטו בדעתם וגילו את א-להיהם, מצאו בעצמם את דרך הישר והטוב, את האמת, וממילא הלכו בדרכיה. אל התכלית היא זמשה ביקש שנגיע. לא רק אנשים שמצייתים לחוק, אלא אנשים שמבנים את החוק, מכירים באמת, ויוצאים מדוע דרך התורה היא המסילה העולה בית א-ל.

הננו מאמינים בתורה מן השמים. הננו מאמינים שהתורה היא דבר א-להים למשה רבנו, ללא חוצצים וללא מתווכים. שמשה הוא כמו סופר הכותב את מה שקיבל בנבואה. חז"ל אף אומרים שהתורה קדמה לעולם: "חמדה גנוזה שגנזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם - אתה מבקש ליתנה לבשר ודם?" (שבת פח, ב). מדוע אם כן התורה ניתנה רק לאחר 2,000 שנה מבריאת העולם? מדוע לא זכה אדם הראשון לקבל תורה, או אברהם אבינו או יוסף הצדיק? נבקש להציע הסבר לשאלה קשה זו לאור משנתו של הרמב"ם, עד כמה שביכולתנו להבינה. ההבדל העקרוני בין תקופת האבות לתקופה של מתן תורה, הוא שערצו בין זמנו של אברהם לזמנו של משה, הוא שערצו מתן תורה פעלו בעולם אנשים יחידים שגילו ועבדו את הקב"ה ואילו מדור מתן תורה, הדבר נמסר לאומה שלמה. הבדל זה איננו עניין של כמות בלבד אלא מבטא שינוי איכותי. כאשר היחיד מבקש לדעת את האמת הוא בודק וחוקר, מסתכל בבריאה ותוהה על נקמה. אט אט הוא נחשף לאמת הגדולה, בדבר מציאות של א-ל אחד, בורא

בשורה טובה

שמחים אנו לקראת

צאת הספר

"טהרת משה"

בקרב

בנושא טהרת המשפחה

לכל עדות ישראל תימן ספרד אשכנז

מאת

הרב צפניה ערוסי שליט"א

רב ומורה צדק במודיעין

מתוך הסכמות וברכות הרבנים:

מ"ר הרה"ג רצון ערוסי רבה הראשי של קרית אונו, חבר מועצת הרה"ג לישראל: ובספר זה שהוא כל-בו, לא רק שיוכל כל אחד למצוא הדין הראוי לו לפי מורשתו, אלא שיש בספר זה, אפשרות להשוות בין השיטות השונות, ובמיוחד עם משנת רבנו, וכך הדברים מתלבנים

היטב ותוכל לצאת הלכה ברורה...

הרה"ג יצחק יוסף הראשון לציון הרב הראשי לישראל:

.... וניכר שבקי בדברים ומסיק שמעתא אליבא דהלכתא ... בבהירות ובשפה ברורה ונכונה והשווה לכל נפש... אשרי יולדתו צינה וסוחרה אמיתו ירבו כמותו ...

הרה"ג דוד לאו, הרב הראשי לישראל:

... בעבר בין בתרי, ראה ראיתי מלאכת מחשבת מושתתת בעיקר על עמוד ההוראה ממשה רבינו לא קם כמותו - הרמב"ם ואין לי כל ספק שספרך יהווה אבן דרך לשמירת הבית היהודי בטהרתו... השכלת בחכמתך לתרגם נושא עמוק זה לכלל ישראל שיהא נגיש וקריא לכל החפץ...

הרה"ג שלמה קורח, ראב"ד בני ברק:

.... וטוב ויפה ונכון... ולא נעל שום דלת שיש לראשונים והאחרונים...

הרה"ג שלמה מחפוד, ראב"ד בד"ץ יורה דעה:

..... יש בו ברכה מרובה למען ישוטטו הרבים ותתרבה הדעת...

הרה"ג עזריה בסיס, ראב"ד ראש העין:

הן כל יקר ראתה עיני ... ואם כי נכתבו ספרים רבים על דינים אלו, הרי שבספר זה הודגש במיוחד שיטת הרמב"ם עפ"י דברי הגאון רבי יוסף קאפו צ"ל והמהגים הקדמים והמאוחרים

ביהדות תימן...

הרה"ג אברהם שמן אב"ד אשדוד:

... וראיתי ביאור רחב וחשוב בהלכות חמורות אלו ... אך ללא ספק שחיבור זה יביא ברכה לעוסקים בהלכות אלו ויוסיף להרבות טהרה והבאת הצניעות לב"...

הרה"ג זלמן נחמיה גולדברג חבר ביה"ד הגדול:

... ובדאי רצוי מאוד להוציאו לאור עולם לזכות הרבים הן ללומדים הן לרבנים וביותר שזה יחזק את להמונים לשמור היטב על המנהגים...

הרה"ג אברהם יצחק הכהן קוק, ראש ישיבת מאור התלמוד, רחובות:

.... בשבח ובהודאה להש"ת אשר זיכך... ולחוקק עלי ספר מפירות עמלך ... ותרבה על ידך דעת ה' ותורתו הקדושה...

הרה"ג אליהו בקשי דורון הראשון לציון והרה"ר לשעבר, ראש ישיבת בני אב, ים:

... ויש בספר ברכה מרובה ללומדי ההלכות ולדעת את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, ואשריו שזכה וזיכה את הרבים....

למעוניינים מראש ניתן להירשם
כמו כן דרושים מפיצים
לפרטים: 050-6576418

ואם הבסיס לתורה היה שקרי - לא הייתה מתקיימת כלל ועיקר, והיא התקיימה ומתקיימת מזה אלפי שנים, למרות שקמו מתוך עמנו כתות, שכפרו בתורה שבעל פה, ועוד כופרים ובעלי מחלוקת, כי בכל דור ודור היו ויהיו דתן ואבירים. מכאן שנתורת ה' אמת, זה שבכתב וזו שבע"פ. לעומתה, המקורות של הנוצרים, בסיסם סיפורים שסיפרו בקרב מאמיניהם, שאח"כ תועדו לכתובים, ושאינן מצווה או חובה על כל מאמיניהם להגות בהם, כך שאין אפשרות של ביקורת מיידית. זאת ועוד, גם הנצרות וגם האיסלם, מכירים באמיתות ונתנתו הקדושה, אלא שהם באו לשנות, אבל הם מודים בבסיסה האמיתי, וכלום מיליארדים של בני אדם בני דתות שונות, בדורות השונים, טועים כלפי נתורתנו, במיוחד שרבים שעושים את בני עמנו?!

דע יקירי, אתה מאמין שאביך הוא אביך, כיצד? רק משום שכן אמרה אמוך, והמכירים והשכנים היו עדים לכן שנולדת כשהם נשואים, ובכל זאת, הרי גם אם נולדת כשהם נשואים, אין ערובה, שאתה משניהם. אלא שהאנושות מכירה במציאות מסוימת, כהוכחה, שמציאות לנו של משפחה חזקה עליה, שהבנים והבנות היו מאותו בעל ואישה, עד שלא יקומו עוררין לך, או לא יוכח ההיפך.

וכן, על אחת כמה וכמה, בעניין תורתנו הקדושה, העובדה שהיא נהגית ע"י רבים מאוד מאוד, ואין עוררין על אמיתותה, ובה במידה שקמו עוררין חלפו מן העולם, ועימם ערעורם - והיא ההוכחה על אמיתות תורתנו הקדושה, וה' יאר עיניך במאור תורתו.

ש: הרמב"ם כותב בהקדמתו למשנה תורה "ספר ראשון. אכלול בו כל המצוות שהן עיקר דת משה רבנו, וצריך אדם לידע אותן תחילת הכול, גנון ייחוד שמו ברוך הוא, ואיסור עבודה זרה. וקראתי שם ספר זה ספר המדעי, ואני שואל מילא הלכות יסודי התורה, תשובה, תלמוד תורה, והלכות ע"ז. אך מה להלכות דעות ולעיקר דת משה רבנו? מדוע מה יאכל, כיצד יאכל, להיות ענין, לא לבעוס, כיצד ירחוק, כיצד ילך, מה ילבש, כיצד יעבול, הנהגות בריאותיות, כיצד יתנהג במשא ומתן, מה העדיפות בלקנות ולמכור, ההתנהגות עם הבריות בענייני אהבה, בתוכחה ובנתיבות, תשובה, בלשון הרע, ברכילות, ביותמים ועוד. מדוע כל ההנהגות האלו שייכות לעיקר דת משה רבנו יותר משאר המצוות?

ת: שאלה טובה. אולם עליך לדעת, שהמתנהג לפי הלכות דעות מעצב את אישיות האדם שנברא בצלם א-להים.

והיות האדם, אדם שנברא בצלם א-להים, הוא התנאי הבסיסי שאדם יוכל לממש את ייעודו, להשיג את בוראו, לידע את עיקרי הדת ולהתנהג לפי אותו ערך הדת והאמונה. גם אם שבכלל הלכות דעות כלולה המצווה בלבוש ברכי' ה' ולהידיב בו, בצור העולמיים.

ש: רות הייתה גויה כשנישאה לבני נעמי. ורק לאחר מות בעלה ביקשה להתגייר. אם כן מדוע נעמי אמרה לרות שתלך ממנה כי גם ככה אין לה עוד ילדים, ורש"י בפירוש כתב ילדים שייבמו אותה. והרי איזה מצוות ייבום שייך בגויה?

ת: מנהג הייבום הוא עתיק מלפני מתן תורה, ועניין תמר ובני יהודה יוכיח.

במעמד הר סיני? משום שכן כתוב בתורה... ומי אמר שהתורה צודקת? משום שניתנה מה' ואין אנו יודעים שניתנה מה'? כי כך כתוב בה. והרי אנו יודעים על ניסים שעשה גם ישו בפני מאות אנשים (הפרכת המים לין בחתונה, ריפוי חולים כי ידי מגע בהם), הליכה על המים, האכיל 5000 איש עם 5 כיכרות לחם ודג, וחזר על כך עם 4000 איש וכו'). וכך גם מומחד שהתפלל במכה והירח נחצה והתפצל לשני חצאים (והם טוענים שיש היום בקע בירח שמעיד על כך, כי זה נס שכל העולם יכול לראות, ולא רק הם), וכך גם התגלות מריה בויתון לעיני 50 אלף איש, והיא התגלות לאו דווקא לפני נוצרים, אלא במצרים בעיני גם מוסלמים, שנרפאו וכו'. כאן לא צריך מסורת כמו בהר סיני, אלא אפשר לשאול אותם כי זה היה לפני לא זמן רב ב-1968.

והנה, לגבי הרצף הסיפורי של יציאת מצרים והתורה, אנו יודעים שטענה זו הרויגה בקרב מחזירים בתשובה אינה נכונה, משום שכבר בתנ"ך בפרק ב' בספר שופטים, נזכר את מצוות ה', ולא עשו פסח ולא כלום, כי כך כתוב: וגם כל-הדור ההוא, נאספו אל-אבותי; וקם דור אחר אחריהם, אשר לא-ידעו את-ה', וגם את-המעשה, אשר עשה לישׂראל.

אם כן, העם הזה שכבר זנח כל כך מהר את כל הניסים שראו וכו' איך נסמך על מסורת כזו? ובתקופת המלך חזקיהו, רואים שחג הפסח היה חדש להם, ואם לא המלך (שלא שכנע את כל העם לחוג את חג הפסח!!!) אלא רק את חלקו... הרי שלא היו חוגגים את הפסח בלעדיו... ואף להם הייתה קשה המסורת, והתורה לא הייתה חזקה בעם היהודי, ואף אחד לא שמר אותה.

ואיך יכול להיות שבתקופת המלך יאשיהו נמצא שוב ספר התורה? והמשמעות הפשוטה של הדברים שאחר כך נחוג שוב הפסח לראשונה, ואפילו יאשיהו המלך פגע ראשונה נפגש איתו, והרי שלאחר מכן נכרתה ברית שוב וכו'...

אם כן, חג הפסח לא נחגג ברצף היסטורי מאז יציאת מצרים. היינו בערך 400 שנה לא נחגג חג הפסח, ואם כן, הרי התנ"ך לא ממש עבר במסורת וכפי עדות בספר נחמיה (למעלה מ-800 שנה) לא חגגו את חג הסוכות... "כי לא עשו כן מימי יהושע בן נון", היינו רק בזכות עזרא, שהיה שייך שידע את התורה עשה כן? ומי אכן מאמין לזאת אם כן, טיעוני ריה"ל והרמב"ם ומחזירי התשובה בימינו כי הבטחת דיוקי הספרים, אינה נכונה, שהרי התורה לא הייתה מוכרת אצל אף אחד. ניתן להניח שיאשיהו יצר דת חדשה, והתנ"ך מספר לנו כי מי שלא האמין לו הרגו בחרב... ומי יתקע לנו שלא שכנע רק את האיכרים ופשוטי העם? וכך גם עזרא הסופר שפתאום מופיע לנו עם ספר התורה ויודו בשפה חדשה? אולי יכל להשתיל סיפורים שלמים בתוכו?

ת: אשיב בקצרה, כי קצר הזמן מהשתרע, וביותר שזמני הדל עושק את אשר לה חושק. עליך לדעת, שתורתנו הקדושה ניתנה בכתובים, ובעל פה. והיא מתייחסת לדברים טובים של עמנו ולדברים רעים של עמנו. ותורה זו מצווה ללמדך ויגמל ויללה, ומצווה לקרוא בס"ת בשבתות ובמועדי ישראל, ובימי חול, בציצור, ולהפסיק בנביא. ואבותינו עסקו ועוסקים בתורה, וקראו וקראים בתורה ובנביא, גם בהיותם בארץ, וגם כשהיו נפוצים בתפוצות.

ש: אדם שרוצה להיות ער כל ליל שבועות ולצורך כך רוצה לישון ביום כשיש לו לילה להיות ער כל הלילה. האם בקומו חייב לברך ברכות התורה? במשנה בירורה הובא בשם רבי עקיבא איגר, שלכולי עמא צריך לברך ברכות התורה (למרות שיש מחלוקת הפוסקים לגבי שינת קבע ביום, פה לדעת ר' עקיבא איגר המציאות שונה).

ת: חז"ל חייבו ברכת התורה, שהיא ברכת המצוות, על מצוות לימוד תורה, שהיא גם ביום וגם בלילה, אחת ביום, ולא בתחילת היום שהוא הלילה, אלא ביום, אחרי שאדם מתעורר משנתו, ולכן, אם הוא לא ישן, יברך ברכות התורה עם עלות השחר, כי כאמור, חז"ל תיקנו שאדם יברך פעם אחת ביום, ולא חילוק. אלא שדיברו בזה, אחר שנתו בלילה. ולכן גם כשמשיכים לפני עלות השחר מברך על התורה, וכשלא ישן הוא מברך בעלות השחר.

ש: בבית הכנסת שלנו נהוג להישאר ערים כל הלילה בליל שבועות. שאלתי היא: מתי אפשר להתחיל לומר את ברכות השחר לכל המוקדם? ומתי אפשר לומר את שאר התפילה (תיקון, המהולל וכו').

ת: לפי רבינו נראה שאין בכלל חיוב לומר ברכות השחר, משום שלא נתחייב בהן. רק ברכות התורה שיש חיוב לברך על כל יום. ואע"פ שהיום מתחיל מן הלילה, לעניין ברכת התורה בגלל השינה, מברכים אחרי השינה, כשיקין בסוף שינתו, מברך ברכות התורה, שהיא הברכה על קיום מצוות לימוד תורה, שחובתה גם ביום וגם בלילה. ותיקנו לאמרה פעם אחת לכל יום. ולכן עם השחר, יברך בליל השבועות, אם למד כל הלילה. אבל לא כן נפסקה ההלכה בשו"ע, א"ח, מז, יב, שאינו צריך לחזור ולברך כל זמן שלא ישן.

ש: רציתי לדעת מהו מנהג תימן לגבי לימוד תורה בליל שבועות? האם פשוט המנהג להישאר ערים רק עד שעה מאוחרת (או 23.00 או 24.00 בלילה), או שיש חובה להישאר ערים כל הלילה?

ת: לא רבים דקדקו להישאר ערים כל הלילה.

ש: לעניין מתן תורה. הרמב"ם בהקדמתו בספר המדע כתב: "כל התורה כתבה משה רבנו קודם שיתום בכתב ידו". 1. האם כשכתב כל התורה התכוון לבראשית, שמות, ויקרא, במדבר ודברים? 2. כיצד מסתדר לדעת הרמב"ם הקושי התלמודי שתורה "מגילות מגילות ניתנה"? ואין מוקדם ומאוחר בתורה וישנם סיפורים שקדמו לזמן משה וכן כיוצא באלו? 3. במעמד הר סיני כשעלה משה רבנו ע"ה בנבואתו מה הוריד? עשרת הדיברות בלבד?

ת: 1-2. במעמד הר סיני נתן משה לישראל שני לחות הברית עם עשרת הדיברות. במהלך השנים במדבר, התורה ניתנה מגילות מגילות. בערוב ימי משה רבינו כתב 13 ספרי תורה מושלמים ונתנם לכל שבט, ואחד לכל ישראל.

ש: מציקה לי מאד מאד השאלה בעניין אמיתות התורה, ואני מקווה שאולי רב רצינאלי שהוא בעל תואר אקדמי יוכל לסייע לי. לכאורה, הוכחה לאמיתות היהדות קיימת רק מהתורה, וזה בעייתי. הרמב"ם רות'א אמנם אומרים כי ההוכחה הגדולה ביותר היא שנתן תורה היה לפני המון אנשים ולכן לא ניתן להכחיש זאת. אך מהיכן הם יודעים שאכן היו מיליונים

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

בס"ד יום ג' כ"ה באדר תשנ"ד
לכבוד הרב הגאון שליט"א
אנו צבור מתפללים מעורב
ש"אמ" ו"בלד"י. הנוסח ה"בלד"י
נהוג בבית הכנסת זה 14 שנה.

השאלה:

א: האם ילד בן 7 רשאי לעלות ולברך על ספר תורה בשבת?

ב: באיזה מברך אינו רשאי הילד

לעלות ולברך?

ג: לדעת ה"ש"אמ" ילד יעלה לברך רק במברך ששי

האם נכון הדבר? או שיש גרסה אחרת?

ד: האם משום דרכי שלום עלינו לותר על אחיזתנו בדעת הרמב"ם רק משום ש-5 אנשים מהצבור מתוך

30 מעוררים ויכוח בעניין?

בכבוד רב...

בשם מתפללי ביננו"ס

קוראים נוספים מעוניינים לפרסם תשובות לזיכוי הרבים,

מאת מו"ר הגאון רבי יוסף קאפח זצ"ל

מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 054-2443930

או בדוא"ל: orhalichot@gmail.com

הליכות טוהר הבית

הדרת כלות

ובניין התא המשפחתי

אשת חיל: 03-5340766

אור ההלכות הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קריית אונו ת.ד. 211,

55100

עורך ראשי: יוסף פרחי

עורכי משנה: אריאל פרחי, שמואל חמדי

חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמד, אביעד

רצהבי

טל': 03-5340819 פקס: 03-5343658

דוא"ל: orhalichot@gmail.com

מספר המערכת של העלון בספרייה הלאומית:

2789255

כתובת לתרומות להמשך הפצת העלון: ת.ד. 5042

נתינה